

· FØROYA · SOCIAL-DEMOKRAT

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐURSKAPUR

Nr. 50.

Lýsingaprisur fyri petittreglu: 30 oyr. á forsiðuni, 20 oyr. á 3. og 4. síðu. Við stórra lýsingum fæst avsláttur í prísinum.

Tírsdag hin 12. decembir 1933.

Kostar kr. 1,50 fjóðringsárið + Porto. Blaðið verður bílagt á posthúsinum, brævasnarstodum og skrivstovuni. Telf. 143.

7. árg.

Telegram

til

„Føroya Social-Demokrat“.

Direktør Hedemann, der er Repræsentant for det franske Selskab, som har Koncession paa Udnyttelsen af Kul paa Færøerne, udtaler, at et Aktieselskab er under Dannelse, og fra 1. April vil Kulminerne paa Suderø blive udnyttede. Det kommende Aktieselskab vil faa en Aktiekapital paa 5 til 600.000 Kr.

Skúlavígsla.

Fríggjadagin 8. desember varð skúli Franciskannar-systuranna vígdur. Um eftirmiddagin vóru innboðin til at síggja hesi miklu hús, ið bygd eru til skúla, klostur og kirkju, ymsir persónar, t. d. amtmáður, amtslæknir, blaðstjórnar o. fl., og sjálvsagt var byggingeitarin við. Einn er ikki alt arbeiðið liðugt, t. d. málingin; men av tí at presturin Boekenooen skal fara burtur við »Lýru«, vildu systurnar, at skúlin skuldi verða vígdur nú, áður hann fór.

Tað var ein stór gleði fyri okkum at síggja hesar skúlustovur fyri bæði smá og stór, so hugnaligar og væl hóskandi tær tykja at vera. Allarfjattast tyktist okkum stovan til tey heilt smáu, tey í »barnahavanum«, sum tey rópa tað.

Hvussu hesin skúli verður vorðin, tá hann einaferð verður heilt liðugur og tikin til brúks, er ikki gott at síggja enn, men vit ivast ikki í, at har verður alt tað tilfar og oll amboð á ein og hvønn hátt, sum í einum skúla skulu nýtast, og at har verður hildið skil og ordan allar vegir. Vit vildu ynskja, at eisini okkara skúli, Havnar almenni skúli, nakað skjótt verð so skikkaður, at tað var ein gleði at komið inn har og sæð, at har var alt so sum tað átti at verði.

Aftaná at oll tey innboðnu høvdu sæð húsini bæði uppi og niðri, varð boðið til borðs. Har var boðreitt við víni, kókum og frukt, cigarum og cigarettum.

Amtmaðurin takkaði fyri blíðskapin og ynskti góða eyðnu, og aftaná at prestur Boekenooen hevði takkað gestunum fyri, at teir vóru komnir niðan, varð farið avstað.

Vit siga teimum takk fyri ta hugnaliga lotuna.

„OKKARA“ Toiletseber er drøje, billige, og har den Parfume, som De synes om.

„Varðin“.

Aftur er eitt hefti komið av tíðarritinum »Varðin«. Hetta hevur ikki so nógv ymisligt inni sum tað seinasta, hetta er fyri mesta partin vígt H. A. Djurhuusi. Sjálfur hevur hann eitt »brot úr skaldsøgu«, ið fer fram innanbórðs á skipi, á dekki og í káhlútt, og R. Long hevur eina drúga virðismeting av H. A. Djurhuusi sum skald. Heftið endar við eini yrking av H. A. Djurhuusi: Hundavakt.

Umframt hetta ber heftið fram eitt dagbókupprit av einum presti, J. H. Golding, sum eini tvey ár var prestur í Føroyum. Hetta upprit sýnir okkum ein lítið mentaðan mann. Í bók hansara nevnist Nicolaj Pedersen Mohr og presturin Jens Pedersen Reingaard, sum sigast at hava verið bróður. Jens Reingaard, sum foddur var úti á Reyni, varð prestur tætt við Holbæk, har sonur hansara var prestur aftaná pápan. Abbasonur hansara, kantorsjefur Th. Reingaard, Tuborg, Keyppmannahavn, hevur síðan hann fekk at vita, at hann er av føroyskari ætt, sýnt sera stóra interessu fyri Føroyum, har langabbiin varð foddur, og sínum ættarfólki her.

Annars hevur heftið eina søgu »Tválturin« av Hogni Nev (eitt pátið navn), eina frásøgn um seinastu ferð menn vóru í Grønskoradrangi (Mykjunesi) og so nokur minnisord um Trónda á Trøð í Skálavík. Edvard Hjalte gevur í hesum orðum eitt bilæti av Trónda á Trøð, sum ger hann ljóslivandi fyri øllum okkum, ið kenda hann. Fróur, vinsamur maður var hann, Føroyingur av tí rætta gamla slagnum, av teim allíð verða færri og færri her á landi — tíverri!!

Tíðarrit hava í teim flestu londum, eisini teim stóru, mest oll haft krænka lagnu, tað er

sum verðin ikki hevur rúm fyri teimum. Dagblóðini við teirra nýggjheitum og teirra svassi, og so víkublóðini við teirra søgum hava lagt »marknaðin« undir seg. Hví er tað so? Skyldin liggur ivaleyst í, at tíðarritini eru ov mikið álvarsom og mest hava evnir til umrøðu, ið tað almenna fólkid ikki hevur hug og stundir at lesa.

Lat okkum hugsa um hetta her hjá okkum: latið ikki okkara einasta tíðarrit, sum nú hevur livað ein hóp av árum, fara. Latið tað ikki yvirhovur verða skivað so, at tað mesta ein fær út av at lesa tað, er hugsanin, at ritið tó lærir okkum eitt, og tað er hvussu vit ikki eiga at skriva.

Latið ikki »Varðan« — sum maðurin segði — »synke Nivoe«! Upp eftir, upp eftir! Lat ikki, so skjótt ein hevur gjørt nakað gott, ein annan koma og apa eftir — og gera nakað ringari!

Marmor í Grønlandi.

Í ymsum londum er hin av øllum kendi kálksteinurin marmor at finna, t. d. í Noregi. — Haðani varð tað marmor fært, sum nýtt varð til at byggja Marmorkirkjuna (Fríðrikskirkjuna) av. — Hon varð ikki liðug, tí trot kom á peuingin hjá Fríðrikk í flimta, so ikki var ráð til at færa meiri marmor til Danmarkar.

Hetta norska marmorid er grátt, men niðri í Italiu og í Græklandi var og er hitt fagra hvíta marmorid at finna, tað sum frá fornöld hevur verið nýtt til myndir og húsabygging. Í okkara tíð fæst mesta og vakrasta marmorid úr Carrara í Italiu; men ikki er ómøguligt, at Danmark verður eitt »marmorland«, t. v. s. Grønland meinast at eiga so nógv marmor, at møguligheit er fyri, at tað fær týðning í verðini.

Uppi nærindis Umanak hava

teir funnið heilar oyggjar av tí bera marmor. Ein danskur ingenior — verkfrøðingur — ið býr í Canada, hevur granskað marmorid í Grønlandi og hevur funnið eitt nes, sum var mestsum bert marmor, og nakrar smáoyggjar av berum marmor.

Nú skal granskast og roynast, um her er so nógv til, at tað fer at loysa seg at gera nakað við tað. — Kryolittid fer at minna, so nú hevðið komið væl við at fingið gjørt nakað við marmorid.

Marmor og kol í Vesturgrønlandi, gull í Eysturgrønlandi, kol í mongd í Føroyum — nú fara »Atlantshavslondini« at loysa seg, hetta »store Stykke Statsgælde«, sum J. C. Christensen so vakurt nevndi Føroyar á sinni.

Frá bygðum.

Í Fuglafrøi eru menn við at fáa í lag eitt arbeiðsmannafelag.

Í Vestmanna ætla teir tað sama, tí har er skilið so vorðið, at tað torvast at ganga saman um at verja sína interessur!

Á Føroya lögtingi 1933.

Miðvágskommunu

varð givið samtykt at selja eina húsgrund av Steinsmørk til miðstiónshús. Grundstykkid er 1550 m² og varð prísurin settur til 45 oyru m².

Frágreiðingin frá amtsbókasavninum

varð góðkend. »Assistentinum« varð givið lønhækkkan. Lønin er nú 1800 kr. um árið plus eitt »midlertidigt Tillæg« uppá 300 kr. Tingsins tilskot til amtsbókasavnið varð hækkað við 600 kr.

Broytan av tannlæknalógini

var aftur til viðgerðar í ár. O. F. Joensen og Miteds settu uppskot fram um at seta tað donsku tannlæknalógina í gildi her. Iversen var ímóti. Tingið helt við Iversen.

Lógin um loftsigling

var lögð fyri tingið. Men lögtingið helt, »at der ikke var nogen Anledning til at sætte Loven vedrørende Luftfartssjælling i Kraft paa Færøerne«.

Til kirkjugarð í Sjóarsóknar kommunu

veitti lögtingið ein stundning uppá 3/5 av formannsløn og tilfari.

RITA SÆBESPAANER til al finere Vask.

Vetrarting.

Ein ovurstór adressa varð í ár borin inn á ting, tá ið tingsetan var við at enda.

Við atkvøðugreiðsluna, um hon skuldi koma til viðgerðar í ár, vóru bert javnaðarmenn og nakrir fáir aðrir, ið greiddu atkvøðu fyri at viðgera adressuni í ár.

Bítan av vørum við útlendið.

Hetta týðningarmikla mál er reist av reiðarafelaginum. Tað varð beint í vinnunevndina at verða kannað.

Aliknan av amtsfondsskattinum.

Mangur góður sambandsveljari hevur óivað ventað, at amtsfondsskatturin varð minkaður munamikilið, nú sambandið kom at sita við baktini og báðum endum á tingi. Men so varð ikki. Tvorturímóti. Amtsfondsskatturin reykt munamikilið upp.

Um sjálva broytingina av skattinum kommunanna millum kom nóg so harður orðadráttur at standa ímillum formannin og Niclasen. Poulsen meinti, at Sjóarsókn hevði fingið ov nógv í mun til Vágoyanna og setti fram broytingaruppskot. Men hann varð við undirlutan.

Fiskamarknaðurin.

A. Samuelsen greiddi frá, at limir av reiðarafelaginum og eksportfelaginum sóka um tilskot til ein útsending til teir ymsu marknaðirnar. Ynski var um 30.000 kr., 20.000 kr. frá lögtinginum og 10.000 við avgift av klippfiskinum. Nevndin meinti ikki, at tingið hevði ráð til at gera nakað í ár.

P. M. Dam: Í øllum londum áasanna menn, at tað hevur hin allastórsta týðning at hava sínar menn úti fyri at kanna eftir marknaðarviðurskiftunum, gera keypararnar kunnugar við vörnum, landið hevði at bjóða, og »egleða sínar landsmenn viðvíkjandi teim krovum, ið keypararnir settu til vurnar. Best var, at útsendingarnir vóru so leingi á hvørjum staði, at teir við at liva millum teir fremmandu kundu lera viðurskiftini og sölulíkindini at kenna til botns. Hetta kundi maður ikki við bert at gera stokktur ferðir higar og hagar. Talarin helt, at tingið átti at gera nakað hesum máli viðvíkjandi.

Stuttur orðadráttur kom at standa millum Samuelsen og Dam.

Við atkvøðugreiðsluna viðtók tingið nevndarinnar uppskot um einki at gera í ár.

Hvorfor gaa over Aaen efter Vand — hvorfor bruge udenlandske Sæber, naar De kan faa Færøse, som er bedre og billigere, fra Fabriken „OKKARA“